

VI

Bibliografia

- ABEL, Wilhelm (1935; 1966 → 1973), *Crises agraires en Europe (XIIIe.-XXe. siècle)*. París: Flammarion.
- ALAYO, Joan Carles (2007), *L'electricitat a Catalunya de 1875 a 1935*. Lleida: Pagès editors.
- (2016), a “La indústria elèctrica i el món rural: Tecnologia, història i patrimoni”, VICEDO RIUS, Enric (ed.) (2016), *Pagesia, indústria i món rural. Actes. VIII Congrés sobre Sistemes agraris, organització social i poder local*. Lleida, Institut d'Estudis Ilerdencs.
- ALAYO MANUBENS, Joan Carles, i BARCA SALOM, Francesc X. (2016), “De la electricidad al gas. La implantación de las fábricas de gas en Lleida en 1951 y en Tarragona en 1953”.
<<https://www.aehe.es/wp-content/uploads/2016/01/JoanAlayo-FrancescBarca.pdf>>
- ALDOMÀ I BUIXADÉ, Josep, VILLARREAL I MORENO, Josep, i VIÑAS I FOLCH, Lluís (1983), *La integració en la ramaderia a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- ALDOMÀ, Ignasi (1986), *La vaga dels tractors. Conflictes pagesos a l'Urgell, 1977-1978*. Lleida: Virgili i Pagès.
- (1999), *La crisi de la Catalunya rural: una geografia dels desequilibris comarcals, 1960-1991*. Lleida: Pagès editors.
- ALDOMÀ, Ignasi (coord.) (2013), *L'aigua patrimoni de la Catalunya seca. Passat i present en l'entorn de Torrebesses*. Torrebesses: Ajuntament.
- AGUAYO, Xavier (2018), “La immigració a la ciutat de Lleida durant el segle xx: el punt d'inflexió del franquisme. Estudi d'un impacte demogràfic i urbanístic sense precedents”. Tesi doctoral. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
<<https://www.tdx.cat/handle/10803/650413#page=1>>
- (2019), *La immigració a Lleida durant el segle xx: el punt d'inflexió del franquisme. Un impacte demogràfic i urbanístic sense precedents*. Alguair / Lleida: Patronat Josep Lladonosa / Universitat de Lleida.
- ALLEN, Robert C. (2004): *Revolución en los campos. La reinterpretación de la revolución agrícola inglesa*, Monografías de Historia Rural, SEHA. Saragossa: Prensas Universitarias de Zaragoza.
- AMIN, Samir (1974), *El desarrollo desigual: ensayo sobre las formaciones sociales del capitalismo periférico*. Barcelona: Fontanella.

Anuario Estadístico de España.

ARCE, José de i OTERO, Julio (1905), *Concurso de máquinas aventadoras celebrado en la Moncloa en 1904: memoria*, Madrid: Ministerio de Fomento, Dirección General de Agricultura, Industria y Comercio.

ARNABAT, Ramon (coord.) (2020), *Els orígens de l'època contemporània. Balanç historiogràfic dels estudis locals. Homenatge a Josep Fontana*, pp. 91-153. Catarroja: Editorial Afers.

Associació Cultural “La Colònia” (2006), *1906-2006, Centenari de la Colònia de la Fàbrica. Centenari de l'aqüeducte del Senill*. Artesa de Segre.

BARRULL, Jaume (1986), *Les Comarques de Lleida durant la segona República, 1930-1936*. Barcelona: L'Avenç.

BARRULL PELEGRÍ, Jaume (ed.) (2014), *L'obra de la Mancomunitat de Catalunya a les terres de Lleida (1914-1923)*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.

BAYER I BOSCH, Josep, (1904), *El latifundio ante el problema agrario y su solución en las comarcas despobladas*. Lleida: Sol i Benet.

— (1906), *Memoria acerca de las deficiencias que se notan en la administración y distribución del agua del Canal de Piñana, importancia de los intereses que resultan perjudicados, y medidas que deberían adoptarse para remediarlas*. Lleida: Sol i Benet.

BELLMUNT I FIGUERAS, Joan (2002), *100 anys d'història de l'horta i la Cooperativa Agrícola Pràctica de Lleida (1902-2002)*. Lleida: Cooperativa Agrícola Pràctica.

BENELBAS, León (1981), *Economía agrària de Catalunya: anàlisi del canvi a l'agricultura catalana, 1960-1975*. Barcelona: Editorial Ketres.

BERGÓS, Antoni (1928), “Estudi de l'horta de Lleida”, *Vida lleidatana*, 57.

BHADURI, Amit (1987), *La estructura económica de la agricultura atrasada*. Mèxic: FCE.

BLÀVIA, A. (1889): “Colonización de la huerta de esta ciudad y medios más convenientes para mejorar la producción de su suelo”, en Sociedad Económica de Amigos del País de Lérida (1889), *Solemne sesión celebrada el 12 de mayo de 1889 y memorias agraciadas en dicho acto*. Lleida: Imprenta de José Pla y Pagés, pp. 49-122.

BODINIER, B., CONGOST, R., i LUNA, P. F. (coords.) (2009), *De la Iglesia al Estado. Las desamortizaciones de bienes eclesiásticos en Francia, España y América Latina*, Saragossa: Universidad de Zaragoza, Prensas Universitarias de Zaragoza.

Boletín de la Cámara Agrícola Oficial de Lérida y su Comarca.

BONALES CORTÉS, Jacinto (1998), “El comercio pirenaico en la Cataluña occidental a mediados del siglo XIX”, treball inèdit presentat al II Congrés Internacional d'Història dels Pirineus, Girona.

— (2000), “L'accés a la terra a la Catalunya alodial pagesa i comunitària: El Prepireneu occidental”, *Recerques*, 41: 31-58.

— (2003), “Comunidad rural y economía de mercado en la Conca de Tremp (siglos XVIII-XIX). Cambio económico y éxodo rural”, tesi doctoral. Lleida: Universitat de Lleida.

— (2003), *Informe dels treballs de recerca i buidat. “Guia comercial de Lérida y su provincia, 1926”*.

- BONALES CORTÉS, Jacinto (2005), “Comunitats rurals i canvi institucional als Prepirineus (segle XIX)”, *Estudis d’Història Agrària*, 18: 67-90.
- (2010), “J. Trepà de maquinària agrícola i la culminació del sistema fabril tradicional, 1939-1960”, *URTX*, 24: 283-304.
- (2011), “La motorització del camp espanyol i el projecte modernitzador de les indústries J. Trepà de maquinària agrícola (1960-1974)”, *URTX. Revista d’Humanitats de l’Urgell*, 25, pp. 485-501.
- (2014), *El model social franquista dins la fàbrica J. Trepà de Tàrraga. Relacions laborals i condicions de vida (1939-1961)*. Tàrraga: Museu de la Mecanització Agrària Cal Trepà de Tàrraga - Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya; Ajuntament de Tàrraga.
- BONALES CORTÉS, Jacinto, i BAILAC I BONALES, Miquel (2015), *Els camins històrics del Pallars Jussà*. Tremp: Garsineu.
- BORRÁS LLOP, J. M. (2002), “El trabajo infantil en el mundo rural español, 1849-1936. Género, edades y ocupaciones”, dins MARTÍNEZ CARRIÓN, J. M., *El nivel de vida en la España rural, siglos XVIII-XX*, p. 497-548. Alacant: Universitat d’Alacant.
- BOSERUP, Esther (1971), *Las condiciones del desarrollo en la agricultura*. Madrid: Tecnos.
- BRETÓN, Víctor (1990), *Terra i franquisme a Lleida*. Lleida: Pagès editors.
- (2000), *Tierra, estado y capitalismo*. Milenio: Lleida.
- BRINGUÉ I PORTELLA, Josep M. (1983), “Moviment dels preus del blat al «Pallars Mitjà» o Ribera de Sort al segle XVIII”, *I Col·loqui d’Història Agrària*, pp. 307-325, València: Institució Alfons el Magnànim.
- (1996), “Comunidades y bienes comunales en el Pallars Sobirà. Siglos XV-XVII”. Memòria de doctorat. Universitat Pompeu Fabra.
- BRINGUÉ, Josep M. i SANLLEHY, M. Àngels (2005), “Les muntanyes i els homes: una aproximació a la societat, l’economia i la història”, *Estudis d’Història Agrària*, 18: 15-46.
- BURGUEÑO, Jesús (1995a), *Reordenament territorial a l’Espanya contemporània: la província de Lleida (1800-1850)*, *Espai-Temps*, 25, Universitat de Lleida.
- (1995b), *De la vegueria a la província. La formació de la divisió territorial contemporània als Països Catalans (1790-1850)*. Barcelona: Rafael Dalmau editor.
- BUTIFARRA! LLEIDATANA (1979), *Lleida és la Pera*. Barcelona-Lleida.
- CABANA, Francesc (1992-1994), *Fàbriques i empresaris*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 4 volums.
- CALVO, Àngel (2007), “Cataluña y la difusión del teléfono en España, 1877-1936”, *Cuadernos de Historia Contemporánea*, 29: 57-74. DOI: 10.5209/rev_CHCO.2007.v29.7623.
- CÁMARA AGRÍCOLA OFICIAL DE LÉRIDA Y SU COMARCA (1919), *Memoria de los trabajos realizados durante el año 1918 y finalidades que persigue la Asociación*. Lleida.
- CÁMARA OFICIAL DE COMERCIO E INDUSTRIA DE LÉRIDA (1976), *Posibilidades de desarrollo industrial de la provincia de Lérida*. Lleida: Cámara Oficial de Comercio e Industria de Lérida.

- CAMINAL, Montserrat (1989), "La fundació de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre: els seus homes i les seves activitats (1851-1901)", *Recerques*, 22: 117-135.
- CAMINAL, Montserrat *et al.* (1978), "Moviment de l'ingrés senyorial a Catalunya, 1770-1835. Els arrendaments de la casa Medinaceli", *Recerques*, 8: 51-72.
- CAPDEVILA I CAPDEVILA, Joaquim (2008), *Tàrraga (1898-1923): societat, política i imaginari*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- CAPDEVILA, Joaquim, i PLANAS, Jordi (1998), "La Cambra Agrícola de Maldà (1891-1900)", a BARRULL, Jaume, BUSQUETA, Joan Josep, VICEDO, Enric (1998, eds.), *Solidaritats pageses, sindicalisme i cooperativisme*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs, pp. 451-474.
- CARRERAS, Albert (2004), *Història econòmica de les fires a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Comerç, Turisme i Consum.
- CARRERAS, Albert, i TAFUNELL, Xavier (coords.) (2005), *Estadísticas históricas de España: siglos XIX-XX*, 2.ª ed, Fundació BBVA.
- CASALS, Quintí (1999), "Canvi econòmic i social en el pas de l'Antic Règim a l'Estat Liberal: Lleida en la primera meitat del segle XIX", *Espai/Temps*, 38. Lleida: Universitat de Lleida.
- (2002), *Polítics de Lleida: el poder local i les seves mutacions a través del temps (1716-1868)*. Alguair: Patronat Municipal Josep Lladonosa i Pujol.
- (2006), *Tots a l'escola?: el sistema educatiu liberal en la Lleida del XIX*. València: Universitat.
- CASANOVAS I PRAT, J. (1996), *L'Acció tècnica agrària (1912-1939): la política agrària de la Mancomunitat i la Generalitat de Catalunya*. Barcelona: Universitat, Facultat de Geografia i Història.
- (1998): "La Mancomunitat de Catalunya i el foment del sindicalisme agrari: 1919-1923", a BARRULL, Jaume, BUSQUETA, Joan Josep, i VICEDO, Enric (eds.) (1998), *Solidaritats pageses, sindicalisme i cooperativisme*, Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs, pp. 395-415.
- CASASSAS SIMÓ, Lluís (1977), *Barcelona i l'espai català*. Barcelona: Curial.
- CASASNOVAS, M., DOMINGO, M., MARCO, J., i BRÍA, L. (1966), *¿Concilio o rebeldía?. Los latifundios clericales de Lérida*. Barcelona: Nova Terra.
- CASIMIRO, J., i JUAN, J. (eds.) (1994), *El Pont de Suert i Vilaller a finals del segle XVIII*, p. 91. Barcelona: Llibres de l'Índex.
- CASTERÀS ARCHIDONA, Ramon (1993), *Els Fabricants, els comerciants, els botiguers i la formació de la Lleida del segle XX*. Vol. 1: 1898-1923, Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.
- CASTILLÓN ZAZURCA, Jesús (2012), *50 anys de sanitat a Lleida*. Generalitat de Catalunya. Departament de Salut.
- CERDEIRA GUTIÉRREZ, Isabel (1987), "Los servicios sociales del franquismo a la constitución", *Cuadernos de Trabajo Social*, 0: 135-158.
- CHORLEY, G. P. H. (1981), "The Agricultural Revolution in Northern Europe, 1750-1880: Nitrogen, Legumes, and Crop Productivity", *The Economic History Review*, 34-1: 71-93.
- CLAR, Ernesto (2009), "Contra la virtud de pedir... Barreras administrativas a la difusión de tractores en España: 1950-1960", *Investigaciones de Historia Económica*, 13: 97-132.

- CLARKE, S. H. (1994), *Regulation and the revolution in United States farm productivity*. Cambridge: Cambridge University Press.
- CLAVERO, Bartolomé (1974), *Mayorazgo. Propiedad feudal en Castilla 1369-1836*, Madrid: Siglo XXI de España.
- COCHRANE, W. W. (1993), *The Development of American Agriculture. A Historical Analysis*. University of Minnesota Press.
- COLOMÉ, Josep, SAGUER, Enric i VICEDO, Enric (2002), “Las condiciones de reproducción económica de las unidades familiares campesinas en Cataluña a mediados del siglo XIX. Una propuesta metodológica”, a MARTÍNEZ CARRIÓN, J. M. (ed.) (2002). *El nivel de vida en la España rural, siglos XVIII-XX*, pp. 321-356. Alacant: Universitat.
- COMA, Glòria (1992), *Tàrrrega a la Segona República*. Lleida: Pagès editors.
- Comunidad General de Regantes de los Canales de Urgel (1966), *Ordenanzas y reglamentos del Sindicato y Jurado de Riegos*, Mollerussa.
- Confederación Sindical Hidrográfica del Ebro (1928), *Diario de la Exposición*. Lleida: Artes Gráficas Ilerda.
- CONGOST, Rosa (1990), *Els propietaris i els altres. La regió de Girona 1768-1862*. Vic: Eumo.
- (2007), *Tierras, leyes, historia. Estudios sobre 'la gran obra de la propiedad'*. Barcelona: Crítica.
- CONGOST, ROSA, JOVER, Gabriel i BIAGIOLI, Giuliana (2003), *L'organització de l'espai rural a l'Europa mediterrània. Masos, possessions, poderi*. Girona: CCG Edicions.
- CONGOST, ROSA i LANA, José Miguel (eds.) (2007), *Campos cerrados, debates abiertos: análisis histórico y propiedad de la tierra en Europa (siglos XVI-XIX)*, Pamplona: Universidad Pública de Navarra.
- Consejo Provincial de Industria y Comercio (1911), *Guía Mercantil e Industrial de la Provincia de Lérida*. Lleida: Artes Gráficas Sol i Benet.
- Consorci d'Informació i Documentació de Catalunya, CIDC (1964). *Establecimientos clasificados por tamaño y actividad económica, Provincia de Lleida*.
- CREUS I VIDAL, Lluís (1934), *Visió econòmica de Catalunya*. Barcelona: Llibreria Catalònia.
- CUELLAS CAMPODARBE, Robert (2012), “*Llibre de Costums, Privilegis i Ordinacions*” de la ciutat de Balaguer. Lleida: Universitat de Lleida.
- (2015), *El “Llibre Gros dels Privilegis” de la ciutat de Balaguer*. Lleida: Universitat de Lleida.
- CUSSÓ SEGURA, X. (2005), “El estado nutritivo de la población española, 1900-1970. Análisis de las necesidades y disponibilidades de nutrientes”, *Historia Agraria*, 35: 329-358.
- DALFÓ, R. (2013), “El patrimoni de l'aigua a Alfarràs. Dels molins a les fàbriques de filatures”, Treball final de màster en Patrimoni Cultural i Desenvolupament Local, Facultat de Lletres, Universitat de Lleida.
- (2014), “El molí fariner d'Alfarràs (el Segrià, Lleida). Valoració patrimonial”, dins *Shikar, Revista del Centre d'Estudis Comarcals del Segrià*, 1: 84-90.
- (2016), “Les fàbriques de filatures d'Alfarràs (el Segrià, Lleida). Memòria i patrimoni”, dins VICEDO RIUS, E. (ed.) (2016), *Pagesia, indústria i món rural...*, p. 679-706.

- DALMAU, R., i IGLESIAS, I. (1999), *La fruita dolça a Lleida: evolució històrica i anàlisi de la situació actual*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.
- DANTÍ, Jaume (coord.) (2005), "Barcelona i la xarxa urbana catalana als segles XVI-XVII", *Ciutats, viles i pobles a la xarxa urbana de la Catalunya Moderna*. Barcelona: Rafael Dalmau editor, 2005, 9-40.
- (2014), "L'articulació econòmica del territori a Catalunya després de la Nova Planta", *Després de les Noves Plantes: canvis i continuïtats a les terres de parla catalana. Actes del IX Congrés de la CCEPC*, Valls: Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, Institut Ramon Muntaner, Fundació Pública Institut d'Estudis Ilerdencs, Cossetània Edicions, p. 253-268.
- Dirección General de Agricultura, Industria y Comercio (1891a), *Avance estadístico sobre el cultivo cereal y de leguminosas asociadas en España, formado por la Junta Consultiva Agronómica, 1890, Quinquenio de 1886 a 1890, ambos inclusive*, vol. II. Madrid: Tipografía de L. Péant e Hijos.
- (1891b), *Avance estadístico sobre cultivo y producción de la vid en España, formado por la Junta Consultiva Agronómica, 1889*, Madrid: Tipografía de L. Péant e Hijos.
- (1891c), *Avance estadístico sobre el cultivo y producción del olivo en España, formado por la Junta Consultiva Agronómica, 1888*, Madrid: Tipolitografía de L. Péant e Hijos.
- Dirección General de Agricultura, Minas y Montes (1921), *Estudio de la ganadería en España. Resumen hecho por la Junta Consultiva Agronómica, de las Memorias de 1917, remitidas por los Ingenieros del Servicio Agronómico provincial*, vol. 2. Madrid: Imprenta de los Hijos de M. G. Hernández.
- Dirección General del Instituto Geográfico y Estadístico (1912), *Reseña Geográfica y Estadística de España*. Madrid: Imprenta de la Dirección General del Instituto Geográfico y Estadístico.
- DD. AA. (1986), *Industrialización antes de la industrialización*. Barcelona: Crítica.
- DD. AA. (2003), *Història de Lleida*, 9 volums. Lleida: Pagès editors. Directors: Roberto Fernández i Manuel Lladonosa.
- DURAN I SANPERE, Agustí (1977), *Llibre de Cervera*. Barcelona: Curial.
- DURAN, Montserrat (1984), "Renda i producció agrària a Catalunya (segles XVI-XVIII); l'Alt Urgell, el Baix Empordà, la Conca de Barberà i el Tarragonès", tesi doctoral. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
- (1985), "El règim senyorial català a l'època moderna: continuïtat i decadència", *Manuscripts: revista d'història moderna*, 1: 29-38.
- ESCOLÀ GATEU, Zenith (2017), *La Gota de Llet de Lleida. Edifici i institució sanitària municipals (1917-1962)*. Col·lecció "Guillem Botet", 45. Lleida: Ajuntament.
- (2017), "Josep Borràs i Suís: les seves últimes voluntats", *Revista del Centre d'Estudis Comarcals del Segrià*, 4, pp. 94-100.
- ESPINAGOSA, Jaume (2004), "La fàbrica de maquinària agrícola J. Trepà (1914-2004): apunts d'un «viatge pel túnel del temps»", *URTX*, 17: 325-381.

- ESTRADA, Ferran (1998), *Les cases pageses al Pla d'Urgell*. Lleida: Pagès editors.
- Federació Agrícola Catalana-Balear (1910), *XIIIè Congrés de la Federació Agrícola Catalano-Balear, Tàrraga*, 1910. Barcelona: J. Riera, impressor.
- (1917), *XVIII Congrés Agrícol celebrat a la Ciutat de Balaguer els dies 23 i 24 de maig del any 1915*. Barcelona: Estampa de F. Altés.
- FELIU, Gaspar (1983), “L'estudi serial dels capbreus com a font per a la història agrària. L'exemple del Palau d'Anglesola”. *I Col·loqui d'Història Agrària. Actes*, pp. 213-228.
- (1990), *El Funcionament del règim senyorial a l'Edat Moderna: l'exemple del Pla d'Urgell*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.
- FERNÁNDEZ PRIETO, Lourenzo, i LANERO TÁBOAS, Daniel (eds.) (2020), *Leche y lecheras en el siglo XX. De la fusión innovadora orgánica a la Revolución Verde*. Saragossa: Prensas Universitarias de Zaragoza.
- FERRER, Llorenç (1987), *Pagesos, rabassaires i industrials a la Catalunya central (segles XVIII-XIX)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- (2007), “Una revisió del creixement demogràfic de Catalunya en el segle XVIII a partir dels registres parroquials”, *Estudis d'Història Agrària*, 20: 17-68.
- (2020), “Economia: continuïtat i canvis”, ARNABAT, Ramon (coord.) (2020), *Els orígens de l'època contemporània. Balanç historiogràfic des dels estudis locals. Homenatge a Josep Fontana*, pp. 91-153. Catarroja: Editorial Afers.
- FERRER ALÓS, Llorenç (2021), “La transició demogràfica primerenca de Catalunya: natalitat, mortalitat i migracions (segles XVIII i XIX)”, *Recerques*, 78, pp. 27-96.
- El ferrocarril de Lleida a Fraga. Conferència donada per l'enginyer de la Mancomunitat de Catalunya Esteve Terrades*. Lleida: Tipografia Provincial. 1919.
- Ferro-carril del Pirineo Central. Línea de Lérida a la frontera francesa por el Noguera Ribagorzana y Valle de Arán. Memoria relativa al expresado objeto*. Barcelona: Establecimiento Tipográfico de los Sucesores de N. Ramírez y Ca, 1881.
- FONT, Jaume (1999), *La formació de les xarxes de transport a Catalunya (1761-1935)*. Vilassar de Mar-Barcelona: Oiko-Tau.
- FONTANA LÁZARO, Josep (1978a), “Sobre la crisi agrària europea de començaments del segle XIX”, *Ir Col·loqui d'Història Agrària*, treball no publicat.
- (1978b), “La crisis agraria de comienzos del siglo XIX y sus repercusiones en España”. *Hacienda Pública Española*, 55: 177-190.
- (1983), *La crisis del Antiguo Régimen, 1808-1833*. Barcelona: Crítica.
- (1988), *La fi de l'Antic Règim i la industrialització*. Barcelona: Edicions 62.
- FRADERA, J. M. (1987), *Indústria i mercat. Les bases comercials de la indústria catalana moderna (1814-1845)*. Barcelona: Crítica.
- FORNIES CASALS, J. (1981), *Historia de la Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Lérida*. Lleida: Caja de Pensiones para la Vejez y de Ahorros de Cataluña y Baleares.
- FORNS BARDAJÍ, Josep (2004), *Economia i societat en els regs històrics occidentals catalans: Almenar (Segrià) i la seva àrea (segles XIV-XIX)*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

- FULLOLA, Jaume (2009), *La Conca Lignítfera de Mequinensa (Ebre/Segre). Una societat rural minera (1860-1950)*, Memòria de Doctorat, Universitat de Lleida.
<<https://www.tdx.cat/handle/10803/8191#page=1>>
- (2013), *Mequinensa: del aislamiento agrario a la eclosión minera*. Col·lecció “Estudis”, 66. Barcelona: Fundació Noguera.
<<http://www.fundacionoguera.com/libros/66%20MEQUINENSA.pdf>>
- GARCÍA ESPUCHE, Alberto (1998), *Un siglo decisivo. Barcelona y Cataluña, 1550-1640*. Madrid: Alianza editorial, 276-283.
- GARCÍA PASCUAL, Francisco (1993), *La ramaderia a Lleida*. Lleida: Pagès editors.
- GARCÍA ROCA, Joan Josep (2012), “La Cambra de Comerç i Indústria de Lleida, un projecte de futur. Estudi econòmic i social de les terres de Lleida (1886-1939)”. Treball de final de màster. Universitat de Lleida.
- GARDEÑES, Dolors, i VICEDO, Enric (1993), *La vinya i el vi a les terres de Lleida. Història i cultura*, Lleida: Pagès editors.
- GARRABOU, Ramon (1962), “La evolución de la estructura agraria de la Segarra desde el siglo XVIII hasta nuestros días”, tesi de llicenciatura, Universitat de Barcelona.
- (1970), “Sobre la formació del mercat català en el segle XVIII”, *Recerques*, 1: 83-121.
- (1975), “La crisi agrària espanyola de finals del segle XIX: una etapa del desenvolupament del capitalisme”. *Recerques*, 5: 163-216.
- (1978), “Cultius, collites i rendiments a la Segarra i Alt Anoia: els comptes d’unes finques de Guissona, Sant Martí i Castellfollit de Riubregòs (1847-1869)”, *Estudis d’Història Agrària*, 1: 241-280.
- (1986), “La conflictivitat pagesa a Catalunya i al País Valencià a l’època contemporània”, a *Homenatge a Josep Benet*. Barcelona: Publicacions de l’Abadia de Montserrat.
- GARRABOU, Ramon (ed.) (1988), *La crisis agraria de fines del siglo XIX*. Barcelona: Crítica.
- GARRABOU, Ramon, PASCUAL, Pere, PUJOL, Josep, i SAGUER, Enric (1995), “Potencialidad productiva y rendimientos cerealícolos en la agricultura catalana contemporánea (1820-1935)”, *Noticiario de Historia Agraria*, 10: 89-130.
- GARRABOU, R., PLANAS, J., i SAGUER, E. (2001), *Un capitalisme impossible? La gestió de la gran propietat agrària a la Catalunya Contemporània*. Vic: Eumo.
- GARRABOU, Ramon i RAMON-MUÑOZ, Josep Maria (2010-2011), “Aigua, agricultura i regadiu a la Catalunya contemporània, 1800-2010”, *Estudis d’Història Agrària*, 23: 27-57.
- GARRABOU, Ramon, PLANAS, Jordi, SAGUER, Enric i VICEDO, Enric (2014), “Propiedad de la tierra y desigualdad social en el mundo rural catalán de mediados del siglo XIX”, *Historia Agraria*, 63: 115-150.
- GARRIDO, Samuel (1996), *Treballar en comú. El cooperativisme agrari a Espanya (1900-1936)*. Valencia: Edicions Alfons el Magnànim.
- GAVALDÀ, Antoni (2011), “*¡Viva el Sindicato!*”. *Pagesos a les Terres de l’Ebre*. Tarragona: Diputació.

- GENERALITAT DE CATALUNYA, *Butlletí mensual d'estadística*. Diversos anys.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. CONSELLERIA D'ECONOMIA (1937), *La divisió territorial de Catalunya*. Barcelona. Reimpressió de 1977.
- GIMENO BELANA, Antoni (1995), *Ciutadania lleidatana*. Lleida.
- GIRALT I RAVENTÓS, Emili (dir.), SALRACH, Josep M. (coord.), *Història agrària dels Països Catalans*; GARRABOU, Ramon (coord., vol. 4) (2006), *Segles XIX-XX*. Barcelona: Fundació Catalana per a la Recerca / Publicacions de les Universitats Catalanes.
- GIRALT I RAVENTÓS, Emili (dir.), SALRACH, Josep M. (coord.), *Història agrària dels Països Catalans*; SERRA, Eva (coord., vol. 3) (2008), *Edat Moderna*. Barcelona: Fundació Catalana per a la Recerca / Publicacions de les Universitats Catalanes.
- GONZALVO, Gener *et al.* (1998), *Llibre dels Privilegis de Tàrraga (1058-1473)*. Fundació Noguera - Llibres de privilegis, 6.
- GRAS I D'ESTEVA, Rafael (1897), *Catálogo de los privilegios y documentos originales que se conservan en el archivo reservado de la ciudad de Lérida formado según acuerdo del Ayuntamiento Constitucional de la misma por Rafael Gras de Esteva*. Lleida: Imp. Lib. y Encuad. de José Pla.
- (1911), *La Pachería de Lérida. Organización municipal, 1149-1707*. Lleida: Imprenta y Litografía de Sol. Reeditat per l'Ajuntament de Lleida el 1988.
- GRUP DE TREBALL DEL PATRONAT JOSEP LLADONOSA I PUJOL (1997), *Aproximació a l'Associacionisme Agrari a Alguaire (1915-1997)*. *Alguaire: Patronat Josep Lladonosa*.
- Guía Comercial de Lérida y su Provincia. Año 1926*. Lleida: Artes Gráficas Sol.
- GUILLÉN, Empar (1986), *El manuscrit de Pere Segarra. Recull històric d'Ivars d'Urgell i diari de l'autor (1932-1938)*. Lleida: IEI.
- GUNDER FRANK, André (1967), *Capitalismo y subdesarrollo en América Latina*. Mèxic: Siglo XXI.
- (1978), *La acumulación mundial, 1492-1789*. Siglo XXI.
- HARDIN, G. (1968), "The Tragedy of the Commons", *Science*, 13 Dec 1968: vol. 162. Issue 3859, pp. 1243-1248. DOI: 10.1126/science.162.3859.1243.
- HARWOOD LONG, W. (1963), "The Development of Mechanization in English Farming", *The Agricultural History Review*, 11-1; 15-26.
- HERNÁNDEZ, Antonio (1984). "Historia documental de las monedas leridanas", a *Les terres de Lleida al segle XVII*, pp. 275-334. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.
- HILTON, Rodney H. (1978a): "El campesinado como clase", a *Estudis d'Història Agrària*, 1: 27-37.
- (1978b), *Siervos liberados. Los movimientos campesinos medievales y el levantamiento inglés de 1381*, Madrid: Siglo XXI.
- HORACE CLYDE FILLEY, A. M. (1929), *Cooperation in Agriculture*, pp. 264-274. Nova York: John Wiley & Sons, INC.
- HOSTALRIC, Enric d' (1900a), "Reglamento de la Casa de Misericordia que presenta a la Excm. Diputación Provincial". Lleida: Tip. provincial de la Casa de Misericordia.

- HOSTALRIC, Enric d' (1900b), "Memoria que presenta a la Excma. Diputación Provincial el Diputado delegado de los establecimientos de beneficencia". Lleida: Tip. provincial de la Casa de Misericordia.
- (1901), "Memoria que presenta a la Excma. Diputación Provincial el Diputado delegado de los establecimientos de beneficencia". Lleida: Tip. provincial de la Casa de Misericordia.
- HUGUET, Ramona (1990), *Els artesans de Lleida*. Lleida: Pagès editors.
- IDESCAT (2009), *Catalunya.cat un retrat de la Catalunya contemporània, 1980-2007*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, IDESCAT.
- IGLÉSIES I FORT, Josep (1968), *Els conflictes del Canal d'Urgell*. Barcelona: Rafael Dalmau.
- (1969), *El cens del comte de Floridablanca, 1787. Part de Catalunya*, 2 vols. Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajuana.
- (1974), *Estadístiques de població de Catalunya el primer vicenni del segle XVIII*. Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajuana.
- (1991), "La població catalana al primer quart del segle XVIII", *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*: 123-160.
- INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA, *Anuario Estadístico de España*, 1930; 1950.
- JARNE, Antonieta (1991), *La secció femenina a Lleida*. Lleida: Pagès editors.
- (2010), *Josep Maria Espanya i Sirat. El somni federal*. Lleida: Alfazeta edicions.
- JOSA, Antoni (1999), *Història de la sucrera de Menàrguens*. Menàrguens-Lleida: Ajuntament-Pagès editors.
- JOVÉ, Antoni (2015), *Població, propietat i canvi social a Lleida (1780-1930)*, memòria de doctorat, Universitat de Lleida.
<<http://hdl.handle.net/10803/385624>>
- JUNTA CONSULTIVA AGRONÓMICA (1904), *El Regadío en España: resumen hecho por la Junta Consultiva Agronómica de las memorias sobre riegos remitidas por los ingenieros del Servicio Agronómico Provincial*. Madrid: Ministerio de Agricultura, Industria, Comercio y Obras Públicas, Dirección General de Agricultura, Imp. Hijos de M. G. Hernández.
- (1909), *La invasión filoxérica en España y estado en 1909 de la reconstitución del viñedo*, Madrid: Imprenta de los Hijos de M. G.
- (1915), *Avance Estadístico de la riqueza que en España representa la producción media anual en el decenio de 1903 a 1912 de cereales y leguminosas, vid y olivo, y aprovechamientos diversos derivados de estos cultivos*. Madrid: Imprenta de los Hijos de M. G. Hernández.
- LABORDE, Alexandre de (1809), *Itinéraire descriptif de l'Espagne, et tableau élémentaire des différentes branches de l'administration et de l'industrie de ce royaume*, 2.ª ed., París.
- LANDES, David S. (2003), *The Unbound Prometheus: Technological Change and Industrial Development in Western Europe from 1750 to the Present.*, 2.ª ed. Cambridge: Cambridge University Press.
- LLADONOSA PUJOL, Josep (1967), "Les crisis històriques", dins DD. AA., *Lleida, problema i realitat*, pp. 13-60. Barcelona: Edicions 62.

- LLADONOSA PUJOL, Josep (1970), "Història", a *Almacelles, visió d'un poble*, pp. 55-154. Almacelles i Barcelona: Penya Barcelonista "Lo Vilot" i Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- (1974), *Noticia histórica sobre el desarrollo de la medicina en Lérida*, Lleida: Colegio Oficial de Médicos de Lérida, p. 93.
- (1972-1974), *Història de Lleida*, Tàrraga: Camps Calmet, 2 vols.
- (1974), *Historia de la Diputación provincial de Lérida*, Lleida: Diputació, 2 vols.
- (2007, reedició), *Els carrers i places de Lleida en la seva història*. Lleida: Ajuntament.
- LLADONOSA, Josep *et al.* (1967), *Lleida, problema i realitat*. Barcelona: Edicions 62.
- LLADONOSA I VALL-LLEBRERA, Manuel (1993), *Carlins i liberals a Lleida, 1833-1840*. Lleida: Pagès editors.
- LLAVERO, Maria Jesús (1991): "Iniciación al estudio de la desamortización eclesiástica en las tierras de Lleida (1820-1823)", DD. AA. (1992), *El món rural català a l'època de la revolució liberal*, vol. 2, pp. 75-83. Cervera: UNED, centre associat.
- LOBET PORTELLA, Josep Maria (1985), *La Taula de Canvi de Cervera y su entorno socio-económico, 1599-1715*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.
- LOBET, Salvador (1947), "José Aparici y los pueblos de la provincia de Lérida en el siglo XVIII", *Ilerda*, VIII: 7-25.
- LLUCH, Ernest (1973), *El Pensament econòmic a Catalunya (1760-1840): els orígens ideològics del proteccionisme i la presa de consciència de la burgesia catalana*. Barcelona: Edicions 62.
- LLUCH, Ernest i SERÓ, Ramon (1970), *La regió frutera de Lleida*. Barcelona: Servei d'Estudis de Banca Catalana.
- LÓPEZ QUEROL, Antoni, SERRA GIRONELLA, Joan, BETBESÉ LUCAS, Josep Anton, i SAYERAS OLIVERAS, Roser (2020), "Caracterización y comportamiento de las nuevas variedades de trigo blando".
<<https://www.interempresas.net/Grandes-cultivos/Articulos/265671-Caracterizacion-y-comportamiento-de-las-nuevas-variedades-de-trigo-blando.html>> [Consulta: 10-03-2021]
- MACIÀ FARRÉ, Marc (2018), *Dictadura i democràcia. Les Borges Blanques, 1923-1936*. Lleida/Alguair: Universitat/Patronat Josep Lladonosa.
- MADDISON, Angus (1991), *Historia del desarrollo capitalista. Sus fuerzas dinámicas*, Barcelona: Ariel.
- MADOZ, Pascual (1847), *Diccionario Geográfico – Estadístico – Histórico*. Barcelona: Curial, 2 vols.
- MALTAS MONTORO, Joan (2019), "Caresties, fams i crisis de mortalitat a Catalunya: 1283-1351. Anàlisi d'indicadors i reconstrucció dels cicles econòmics i demogràfics". Tesi doctoral. Universitat de Lleida.
- MANCOMUNITAT DE CATALUNYA (1921), *Concurso de tractores de Lérida*.
- (1923), *L'obra realitzada: anys 1914-1923*, vol. 2. Barcelona: Mancomunitat de Catalunya.
- MARLÉS DE CUSA, Lluís (1882), *Estudio médico topográfico y estadístico de Lérida*. Lleida.

- MARQUÉS, Salomó (1986). "L'Ensenyament a la Catalunya republicana". *Quaderns de Vilaniu*, (en línia), núm. 10, p. 47.
<<https://www.raco.cat/index.php/QuadernsVilaniu/article/view/107728>>
- MARTÍ-HENNEBERG, Jordi (2004), "El procés d'implantació dels estudis agraris a la província de Lleida (1842-1969). Els orígens de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Agrària de Lleida", *Estudis d'Història Agrària*, 17, pp. 601-614.
- MARTÍNEZ CARRIÓN, José Miguel (coord.) (2002), *El nivel de vida en la España rural, siglos XVIII-XX*. Alacant: Universitat d'Alacant.
- MARTÍNEZ RUIZ, J. I. (2000), *Trilladoras y tractores: energía, tecnología e industria en la mecanización de la agricultura española (1862-1967)*. Sevilla-Barcelona: Universidad de Sevilla - Edicions Universitat de Barcelona.
- MARTÍNEZ TORRES, Magí (2019), "La fira d'animals de Verdú, 1378-1968". Treball de recerca de batxillerat, Institut Manuel de Pedrolo.
- MAS ARRONDO, Carlos (2000), *Història de la farga catalana. El cas de la vall Ferrera, al Pallars Sobirà (1750-1850)*. Lleida: Pagès editors.
- MATEU I GIRAL, Jaume (2005), *La vida econòmica a les terres de Lleida (1850-2005)*. Lleida: Pagès editors.
- (1992), *Agricultura i ramaderia al Pla d'Urgell*. Lleida: Pagès editors.
- MATEU, Jaume, PLENS, Mercè, RUBIÓ, Jaume i TORRENT, Raül (2016), *Història de Vallfogona de Balaguer. Dels orígens al repoblament*. Vallfogona de Balaguer: Ajuntament.
- MATEU GONZÁLEZ, Josep Joan (1996), *Terra i treball a les Garrigues*. Lleida: Pagès editors.
- (2015), "El canal de Aragón y Cataluña: gestación, construcción y puesta en explotación (1782-1940)", tesi doctoral, Universitat de Lleida.
TDX: <<https://www.tdx.cat/handle/10803/380552#>>
- (2017), *Enginyers i regants. El Canal d'Aragó i Catalunya (1896-1940)*. Alguaire – Lleida: Patronat Josep Lladonosa – Universitat de Lleida.
- MAYAYO, Andreu (1989), "El cooperativisme agrari: un moviment dual" a MIR, Conxita (ed.) (1989), *Actituds polítiques i control social a la Catalunya de la Restauració (1875-1923)*, Lleida: Pagès editors / Estudi General.
- (1995): *De pagesos a ciutadans. Cent anys de sindicalisme i cooperativisme agraris a Catalunya, 1893-1994*. Catarroja-Barcelona: Editorial Afers.
- Memoria acerca del estado del Instituto General y técnico de Lérida, durante el curso de 1915 a 1916 por D. Trinidad Arnaldo Jordana, catedrático numerario y secretario del establecimiento*. Lleida: Imprenta Mariana, 1916.
- Memoria leída por D. Manuel La-Rosa y Ascaso, catedrático de psicología, lógica y ética y director del Instituto de 2ª Enseñanza de Lérida, curso de 1864 a 1865*. Lleida: Establecimiento tipográfico de D. José Sol.
- MENDELS, Franklin (1972), "Proto-industrialization: The First Phase of the Industrialization Process". *The Journal of Economic History*, 32(1), 241-261. DOI: 10.1017/S0022050700075495.

- MENDELS, Franklin (1984), “Des industries rurales à la protoindustrialisation: historique d’un changement de perspective”, *Annales*, 1984, 39-5: 977-1008. DOI: <https://doi.org/10.3406/ahess.1984.283112>.
- MERELO, José (1867), *Guía de la provincia de Lérida para 1868*. Lleida: Establecimiento de José Sol e hijo.
- MESTRE ROIGÉ, Esteve (2013), “El projecte del Subcanal o Canal Auxiliar d’Urgell. Projectes i oposició (1924-1929)”, *Mascançà*, anuari 4, pp. 21-32.
- MEUVRET, J., “Les crises de subsistance et la démographie de la France d’Ancien Régime”, *Population*, 1, 4: 643-650.
- MIARNAU POMÉS, Roser, MIARNAU TORNÉ, Ramon (2010), “Patrimoni industrial: l’embarrat de la fàbrica J. Trepat de Tàrraga”, *URTX*, 24: 305-324.
- MIGUEL, Domingo de (1858), *Introducción a la agricultura*. Barcelona: Francisco Granell.
- (1859), *Programa de exámenes de agricultura para uso de las escuelas de instrucción primaria*. Lleida: Imprenta de José Rauret.
- (1865), *Programa de agricultura para el uso de los profesores de instrucción primaria y de los peritos agrónomos, pudiendo además servir muy útilmente a cuantos deseen iniciarse en la importante ciencia del cultivo*. Lleida: Imprenta y Librería de Francisco Armenteros y Segura.
- (1868), *Memoria sobre la importancia y necesidad de la agricultura y del arbolado: su enseñanza elemental: cómo debe iniciarse en España para su mejor éxito y economía, manifestando lo que desde luego podría practicarse en esta provincia*. Lleida: Imprenta y Librería de Francisco Armenteros y Segura.
- MIKELARENA PEÑA, Fernando (1992), “El hogar rural en España a mediados del siglo XIX: algunas consideraciones desde la perspectiva de la historia agraria”, *Noticiario de Historia Agraria*, 3: 33-62.
- MINISTERIO DE FOMENTO. DIRECCIÓN GENERAL DE AGRICULTURA, INDUSTRIA Y COMERCIO (1898), *Estadística Minera de España, correspondiente al año de 1898...* Madrid: Est. Tipográfico “Sucesores de Rivadeneyra”.
- MINISTERIO DE FOMENTO (1915), *Avance estadístico de cereales y leguminosas, vid y olivo y aprovechamientos diversos derivados de estos cultivos*, Madrid.
- MINISTERIO DE INDUSTRIA Y COMERCIO. DIRECCIÓN GENERAL DE MINAS Y COMBUSTIBLES (1932), *Estadística Minera y Metalúrgica de España. Año 1932*. Madrid: Bolaños y Aguilar S. L. Talleres Gráficos.
- MINISTERIO DE AGRICULTURA. DIRECCIÓN GENERAL DE AGRICULTURA (1934), *Censo estadístico de Sindicatos Agrícolas y Comunidades de Labradores*, Madrid.
- MINISTERIO DE OBRAS PÚBLICAS (1961), *Estadística sobre embalses y producción de energía hidroeléctrica en 1960 y años anteriores*. Madrid: MOP.
- (1965), *Estadística sobre embalses y producción de energía hidroeléctrica en 1964 y años anteriores*. Madrid: MOP.
- MIR, Conxita, JARNE, Antonieta, SAGUÉS, Joan, i VICEDO, Enric (2010), *Diccionari biogràfic de les Terres de Lleida: Política, economia, societat i cultura (segle XX)*. Lleida: Alfazeta.

- MIR, Pere (1994), *Les explotacions agràries de les comarques de Lleida: 1962-1989*. Lleida: Ajuntament.
- MIRAMBELL, Antoni (1997): *Els censos en el dret civil de Catalunya: la qüestió de l'emfiteusi (a propòsit de la Llei especial 6/1990)*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia.
- MIRÓ I ARDÈVOL, Josep, SENA, Ernest i MIRALLES, Frederic (1974), *La Catalunya pobra: introducció a una anàlisi territorial de la pobresa*. Barcelona: Nova Terra.
- MORELL, Ramon, MAUREL, Xavier i ALDOMÀ, Ignasi (1980), *L'economia del Segrià. Desenvolupament agrícola i desequilibris sectorials*. Barcelona: Caixa Catalunya.
- MORENO, Montserrat (1991), "La pagesia lleidatana, 1808-1840", memòria de llicenciatura, Estudi General de Lleida.
- MORISON, Samuel Eliot, COMMAGER, Henry Steele i LEUCHTENBURG, W. E. (1980), *Breve historia de los Estados Unidos*, Fondo de Cultura Económica, 2.ª ed.
- NADAL, Jordi (1973), *La población española (siglos XVI a XX)*. Barcelona: Ariel quincenal.
- (1975), *El fracaso de la revolución industrial en España, 1814-1913*. Barcelona: Ariel.
- NADAL, Jordi i CARRERAS, Albert (dir. i coord.) (1990), *Pautas regionales de la industrialización española (siglos XIX y XX)*, Barcelona: Ariel.
- NADAL, Jordi, BENAUL, Josep M. i SUDRIÀ, Carles (2012), *Atles de la industrialització de Catalunya: 1750-2010*. Barcelona: Vicens Vives.
- NAREDO, José Manuel (1996): "Crisis de la sociedad agraria tradicional", a *La evolución de la agricultura en España (1940-1990)*, pp. 115-159. Granada: Publicaciones de la Universidad de Granada.
- NAVARRO-GARCÍA, Jesús Raúl i CHINEA, Jorge L. (2019), "Los grandes proyectos hidráulicos y las políticas antipalúdicas: Un estudio comparativo entre el Plan de Riegos del alto Aragón y el Canal de Panamá", *Anuario de Estudios Americanos*, 76 (2): 679-713.
- NEBOT BIOSCA, Antoni i VIDAL CULLERÉ, Vidal (2010), *150 anys del tren a Lleida*. Lleida: Pagès editors.
- NOVELL BALAGUERÓ, Joan (2008), *Cambra de Comerç de Tàrraga. 100 anys (1905-2005)*. Tàrraga: Cambra de Comerç.
- OBIOLS PEREARNAU, Lluís (2020), "L'expansió del regadiu al Pirineu. El canal de l'Olla i Segalers, a Alàs i la Seu d'Urgell (1817-1818)", *Estudis d'Història Agrària*, 32: 115-135.
- OLARIETA, J. R., PADRÓ, R., MASSIP, G., RODRÍGUEZ-OCHOA, R; TELLO, E., i VICEDO, E. (2010), "Hipótesis y primeros resultados sobre los hormigueros como técnica de fertilización en los sistemas agrarios", a GARRABOU SEGURA, R., i GONZÁLEZ DE MOLINA, Manuel (eds.), *La reposición de la fertilidad en los sistemas agrarios tradicionales*, pp. 109-126. Barcelona: Icària Editorial.
- OLIVARES, Jordi (1995): "Plets i endeutament comunal en la immediata postguerra dels Segadors", *Recerques*, 33: 33-52.
- (2000), *Viles, pagesos i senyors a la Catalunya dels Àustria*. Lleida: Pagès editors.

- OLIVERAS I SAMITIER, Josep (1976), *La dimensió de les explotacions agràries a Catalunya, 1962-1972*. Barcelona: Banca Catalana, Publicació d'Informació Econòmica, 42.
- OLIVES ROCA, Marià (1840), *Colección de noticias o sea Memorias para formar la historia de la antiquísima y nobilísima ciudad de Lérida*. Lleida. Text manuscrit. Llegat Pleyan de Porta (IEI). Publicada una edició per l'IEI a càrrec de Quintí Casals.
- Organización Mundial de la Salud (1987), *Los alimentos y la salud*. Barcelona: Salvat.
- OSTROM, E. (2000), *El Gobierno de los Bienes Comunes: La evolución de las instituciones de acción colectiva*. Mèxic: Fondo de Cultura Económica de México.
- PALAU ELCACHO, Lisard (2020), "L'evolució demogràfica de la Catalunya interior al llarg dels segles XVIII i XIX. El cas del Pla d'Urgell", *Estudis d'Història Agrària*, 32: 139-172.
- PANÉ MERCÉ, José (1933), *Experiències sobre varietats dels cereals. Any agrícola 1932-33*. Guissona: Sindicat Agrícola de Guissona i sa comarca.
- (1934), *Vers el millorament de la nostra cerealicultura. Any agrícola 1933-34*. Guissona: Sindicat Agrícola de Guissona i sa comarca.
- (1935), *Blats Selectes. Any agrícola 1934-35*. Guissona: Sindicat Agrícola de Guissona i sa comarca.
- (1964), *Nuevas variedades de trigo*. Lleida: Diputación Provincial de Lerida.
- PARINGAUX, A. (1894), "Les futures voies ferrées des Pyrénées Centrales", *Annales de Géographie*, t. 4, n.º 14: 30-46; DOI: <https://doi.org/10.3406/geo.1894.7746>.
<https://www.persee.fr/doc/geo_0003-4010_1894_num_4_14_7746>
- PASCUAL DOMÈNECH, Pere (2016), *El ferrocarril a Catalunya (1848-1935). Una història de la seva explotació*, 2 vols. Vic: Eumo Editorial.
- PASSOLA I TEJEDOR, Antoni (1995), "Oligarquía, municipio y corona en la Lleida de los Austrias". Memòria de doctorat, Universitat de Lleida.
- PEIX, Andreu (1999), *25 anys de la Unió de Pagesos: el camí cap a la llibertat sindical al camp, 1974-1999*. Lleida: Pagès editors.
- PÉREZ MOREDA, Vicente (1980), *Las crisis de mortalidad en la España interior. Siglos XVI-XIX*. Madrid: Siglo XXI.
- PÉREZ SARRIÓN, Guillermo (1984), "Capital comercial catalán y periferización aragonesa en el siglo XVIII. Los Cortadellas y la 'Compañía de Aragón'", *Pedralbes*, 4: 187-232.
- PERSSON, K. G. (1999), *Grain Markets in Europe, 1500-1900. Integration and Deregulation*, p. 75. Cambridge: Cambridge University Press.
- PLA TOLDRÀ, Lluïsa (2014), *Els Girona, la gran burgesia catalana del segle XIX*. Barcelona: Fundació Noguera.
- PLA, Lluïsa i SERRANO, Àngels (1995), *La societat de Lleida al set-cents*. Lleida: Pagès editors.
- PLANAS, Jordi (1994), *Catalanisme i agrarisme. Jaume Maspons i Camarasa (1872-1934): escrits polítics*. Vic: Eumo Editorial.
- (2003), "Cooperativisme i associacionisme agrari a Catalunya: Els propietaris rurals i l'organització dels interessos agraris al primer terç del segle XX". Memòria de Doctorat. Universitat de Barcelona.

- PLANAS, J. (2006), *Els propietaris i l'associacionisme agrari a Catalunya (1890-1936)*. Girona: Biblioteca d'Història Rural.
- PLANES I CLOSA, Josep Maria (1982), "Metodologia i demografia històrica: Tàrrrega, s. XVII-XVIII". Tesi de llicenciatura inèdita. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- (1999) "Un atrafegat metge i propietari a l'Urgell de l'antic règim: Antoni Llor". *Quaderns d'El Pregoner d'Urgell*, (en línia), núm. 12, pp. 41-74.
<<https://www.raco.cat/index.php/QuadernsPregonerUrgell/article/view/217058>> [Consulta: 9-10-2020]
- PONS I ALTÉS, Josep Maria (2002), *Moderats i progressistes a la Lleida del segle XIX (1843-1868)*. Lleida: Pagès editors.
- (2013), *Pere Boldú i Tilló. Cooperació i formació*. Col·lecció "Cooperativistes catalans", 22. Valls: Cossetània.
- PORTA, Francesc (1967), "Lleida, la gran desconeguda", *Lleida, problema i realitat*, pp. 61-123. Barcelona: Edicions 62.
- PORTA, Jaume i MARTÍ, Jordi (2013), "La implantació dels ensenyaments agraris a Lleida, una història interminable", dins *L'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Agrària de Lleida, 1972-2012. Un valor al servei de la societat*, pp. 37-56. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.
- PRATS Y CORNELL, Francisco (1889), "Consideraciones sobre el crédito territorial y agrícola. Medios prácticos para establecerlo en nuestra provincia", a *SEAPL (1889): Solemne sesión celebrada el 12 de mayo de 1889*, pp. 125-148.
- (1893), *Ferro-carril del Noguera Pallaresa. Breve estudio sobre las condiciones económicas de esta línea y beneficios que reportará su inmediata construcción*. Lleida: Tipografía de la Casa de Misericordia.
- PUJOL, Josep (1998), "La difusión de los abonos minerales y químicos hasta 1936: El caso español en el contexto europeo", *Historia Agraria*, 15: 143-182.
- (Sociedad Española de Historia Agraria, 2011-03-10). "Nuevas perspectivas en historia económica: innovaciones biológicas y cambio técnico en el sector triguero europeo, siglos XIX-XX".
<<http://repositori.uji.es/xmlui/handle/10234/21036>>
- RABASA I FONTSERÉ, José, i RABASA REIMAT, Francisco (1983), "El suministro de agua potable a la ciudad de Lérida", *Ilerda*, 44 (Miscel·lània homenatge a Josep Alfons Tarragó i Pleyan): 305-428.
- RAMON, Gabriel (2019), *Censals i endeutament públic municipal a la regió de Lleida d'Antic Règim (segles XVII-XIX)*. Tesi doctoral. Universitat de Lleida.
<<https://www.tdx.cat/handle/10803/668636#>>
- (2021), *Viure a censal. L'endeutament municipal a la regió de Lleida entre els segles XVII i XIX*. Lleida/Alguair: Edicions de la Universitat de Lleida / Patronat Josep Lladonosa.
- RAMON, Josep Maria (1996), "El Sindicat Agrícola de Cervera i sa Comarca: dels orígens a la reconstrucció de la fàbrica de farines (1918-1924)", *Miscel·lània Cerverina*, 10: 127-161. Cervera: Centre Municipal de Cultura.

- RAMON, Josep Maria (1998), "L'experimentació agrícola a la Segarra durant el primer terç del segle xx. Una contribució a la modernització de l'agricultura catalana", *Miscel·lània Cerverina*, 12: 87-111.
- RAMON, Josep Maria (1999), *El sindicalisme agrari a la Segarra*. Lleida: Pagès editors.
- (2004), "L'Agricultura de Regadiu a la Catalunya Contemporània: els Canals d'Urgell, 1860-1960". Tesi doctoral. Universitat Pompeu Fabra.
- (2013), "Cambio agrario, uso del suelo y regadío: el impacto del Canal de Urgell, 1860-1935", *Historia Agraria*, 59: 43-94.
- (2016), "Agricultura i industrialització a les terres de Lleida durant el primer terç del segle xx: les farineres cooperatives", a ESPINAGOSA MARSÀ, Jaume (coord.), *La industrialització a les terres de Lleida durant el segle xx: notícia de la història, reflexió sobre el present i propostes de futur*, pp. 109-144. Tàrraga: Museu de la Mecanització Agrària Cal Trepal de Tàrraga - Ajuntament de Tàrraga.
- RAMON, Ramon (1999), "Estructura empresarial, empreses i canvi tècnic en la indústria de l'oli d'oliva de les comarques de Lleida, 1890-1936", a VICEDO-RIUS, Enric (ed.) (1999), *Empreses i institucions econòmiques contemporànies a les terres de Lleida, 1850-1990*, pp. 141-188. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.
- Reglamento General de Beneficencia Pública, decretado por las Cortes extraordinarias de 1821, sancionado en 6 de febrero de 1822, Barcelona: Imprenta de Caspar, 1837.
- ROCAFORT, Ceferí, *Provincia de Lleyda*, CARRERAS I CANDI, Francesc (dir.) (1913?-1918?), *Geografia General de Catalunya*. Barcelona: Establiment editorial d'Albert Martín.
- ROS BARBOSA, Elisa (2016). "Els aprofitaments hidràulics d'època moderna i contemporània a la Val d'Aran", dins VICEDO-RIUS, Enric (ed.) (2016), *Pagesia, indústria i món rural*, pp. 261-296. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.
- ROSELL PUJOL, Maria Creu (2010), *Josep Pujol Cercós, alcalde de la modernitat. Economia, política i societat a la Lleida dels anys vint (1927-1935)*. Lleida: Pagès editors.
- ROYO, Albert (2019), *La premsa de la demarcació de Lleida (1898-1939): dinamisme, implantació, tipologia*. Tesi doctoral, 2 vols. Universitat de Lleida.
<<http://hdl.handle.net/10803/666928>>
- (2020), *La premsa de la província de Lleida (1898-1939): Territoris, societats i cultures entre la tradició i la modernitat*. Lleida/Alguaire: Edicions de la Universitat de Lleida/Patronat Josep Lladonosa.
- RUEDA, Germán (ed.) (1993), *La desamortización en la Península Ibérica*. Madrid: Marcial Pons-Asociación de Historia Contemporánea.
- RUIZ TORRES, Pedro (1994), "Del antiguo al nuevo régimen: carácter de la transformación", a DD. AA.: *Antiguo Régimen y liberalismo. Homenaje a Miguel Artola. 1. Visiones generales*. Madrid: Alianza editorial / Ediciones de la U. A. de Madrid.
- SABARTÉS, J. M. (1994), *L'espai fruïter de Lleida*. Lleida: Pagès editors.
- SABATÉ, Flocel (ed.) (2015), *El Mercat de Balaguer: una cruïlla*. Lleida: Ajuntament de Balaguer.
- SALES, Núria (1986), *Terra, treball i propietat*. Barcelona: Crítica.

- SALES, Francesc (1994), "Transformacions agràries a les Garrigues (1860-1936)", *Recerques*, 29: 87-108.
- (ed.) (1994), *Maials, història de la vila i del seu terme*. Maials: Ajuntament.
- SANAHUJA, Pedro (1944), *Historia de la beneficencia en Lérida*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.
- (1965; 1984), *Història de la ciutat de Balaguer*. Balaguer: Ajuntament.
- SÁNCHEZ CARCELÉN, Antoni (2009), *Els Defensors de Ferran VII a Lleida (1823-1833)*. Lleida: Universitat de Lleida.
- SANLLEHY, M. Àngels (1996), "Comunitats, veïns i arrendataris a la Val d'Aran (s. XVII-XVIII): dels usos comunals a la dependència econòmica". Tesi doctoral. Universitat de Barcelona.
- (2007). *Comunitats, veïns i arrendataris a la Val d'Aran (S. XVII-XVIII). Dels usos comunals a la dependència econòmica*. Tremp: Garsineu, 2 vols.
- SANS I GENÉ, Josep Maria i PAU I SANS, Antoni (1983), *Arbeca: Història i record*. Arbeca: Ajuntament.
- SANVICÉN TORNE, Paquita (2003), "La cultura a la ciutat de Lleida sota el Franquisme: una anàlisi sociològica". Tesi doctoral. Universitat de Barcelona.
<<http://hdl.handle.net/10459.1/63128>>
- SARASÚA GARCÍA, Carmen (2002), "El acceso de niños y niñas a los recursos educativos en la España rural del siglo XIX", MARTÍNEZ CARRIÓN, José Miguel (coord.) (2002), *El nivel de vida en la España rural, siglos XVIII-XX*, pp. 549-609. Alacant: Universitat d'Alacant.
- SARRATE CORBINOS, J. M. (1945), *Historia del sindicalismo agrario en la provincia de Lérida*.
- SAUMELL, Antoni (2002), *Viticultura i associacionisme a Catalunya: els cellers cooperatius del Penedès (1900-1936)*. Tarragona: Diputació de Tarragona.
- SEBASTIÀ, E. i PIQUERAS, J. A. (1987), *Pervivencias feudales y revolución democrática*. València: Edicions Alfons el Magnànim.
- SERRA, Eva (1978), "Consideracions entorn de la producció i la productivitat agràries de la Catalunya del segle XVII", *Estudis d'Història Agrària*, 1: 120-153.
- (1983): "Notes sobre els orígens i l'evolució de l'emfiteusi a Catalunya", *Estudis d'Història Agrària*, 7: 127-138.
- (1988), *Pagesos i senyors a la Catalunya del segle XVII. Baronia de Sentmenat, 1590-1729*. Barcelona: Crítica.
- SIMPSON, James (1997), *La agricultura española (1765-1965): la larga siesta*, pp. 351-370. Madrid: Alianza Editorial, mapes de les pp. 161 i 163-164.
- SOBREQUÉS, Jaume (1976), "L'uniformisme institucional. Ampliació del decret de Nova Planta quant al govern municipal de Catalunya", *L'onze de setembre i Catalunya*. Barcelona: Editorial Undarius.
- SOCIEDAD ANÓNIMA CANAL DE URGEL (1886), *Memoria leída en la Junta General de Sres. Accionistas correspondiente al año 1886*, Barcelona: Establecimiento tipográfico de los sucesores de N. Ramírez y C. Barcelona.

- SOCIEDAD ECONÓMICA DE AMIGOS DEL PAÍS DE LÉRIDA (1889), *Solemne sesión celebrada el 12 de mayo de 1889 y memorias agraciadas en dicho acto*. Lleida: Imprenta de José Pla y Pagés.
- SINDICAT AGRÍCOLA DE LA ZONA REGABLE D'URGELL (1915), *Estatuts del Sindicat Agrícola de la zona regable d'Urgell aprobats en l'Assamblea general celebrada a Mollerussa, el dia 11 d'abril de 1915*. Lleida: Tipografia Josep A. Pagés.
- SLICHER VAN BATH, B. H. (1974), *Historia agraria de Europa occidental (500-1850)*. Barcelona: Península.
- SOCIEDAD AGRÍCOLA PRÁCTICA DE LA PROVINCIA DE LÉRIDA (1912), *Reglamento*. Lleida: Imprenta Joventut.
- SOCIEDAD ECONÓMICA DE AMIGOS DEL PAÍS DE LÉRIDA (1841), *Estatuts*. Lleida: Imprenta de José Sol.
- SOCIEDAD DE SOCORROS MUTUOS DE LOS VECINOS DE LÉRIDA (1856), *Reglamento de la Sociedad de Socorros Mutuos de los Vecinos de Lérida. Aprobado en sesión general previa convocatoria de todos los componentes la asociación*. Lleida: Imprenta y Librería Barcelonesa.
- (1893), *Reglamento de la Sociedad de Socorros Mutuos de los Vecinos de Lérida*. Lleida: La Sociedad.
- SOL, Romà, i TORRES, Carme (1974), *Historia de un Canal, 1147-1974*. Lleida.
- SOL, Romà, TORRES, Carme, i CULLERÉS, Miquel À. (1998), *La Cambra de Comerç i Indústria de Lleida*. Lleida: Cambra de Comerç i Indústria de Lleida.
- SOLDEVILA, Jordi (2015), *Aigua, burgesia i catalanisme. Mollerussa, la construcció d'una ciutat (1874-1936)*. Lleida: Edicions de la Universitat de Lleida.
- SOLÉ MASIP, J. (1990), *La indústria del fred a la regió fruitera de Lleida, 1950-1988, Espai-Temps*, 6. Lleida: Universitat de Lleida.
- SOLÉ SABARÍS, Lluís (dir.) (1964), *Geografia de Catalunya*. Barcelona: Aedos.
- SOLSONA, Carme (1994), "La desamortització eclesiàstica a la província de Lleida. 1838-51". Tesis doctoral, Universitat de Lleida.
<<http://hdl.handle.net/10803/8195>>
- STEEN, Herman, *Coöperative Marketing. The Golden Rule in Agriculture*. Garden City / Nova York: Doubleday, Page and Company, 1923.
Es pot consultar a: <<http://chla.library.cornell.edu/cgi/t/text/pageviewer-idx?c=chla&c-c=chla&idno=2859282&q1=Steen&frm=frameset&view=image&cseq=3>>
- TARRAUBELLA I MIRABET, Francesc Xavier (1990), *La Canadenca al Pallars. Repercussions socio-econòmiques de la construcció de l'embassament de Sant Antoni a la Conca de Tremp (1910-1920)*. Lleida: Virgili i Pagès.
- (2013), "Els aprofitaments hidroelèctrics pirinencs i el seu impacte al Pallars", *Barcelona Quaderns d'Història*, núm. 19 [*L'Electrificació de Barcelona, 1881-1935*]: 137-156.
- TEIRA VILAR, Francisco Javier (1977), *El régimen jurídico de aguas en el llano de Lérida: siglos XII a XVIII*. Barcelona: Facultad de Derecho. Cátedra de Historia del Derecho Español.

- TELLO, Enric (1986c), "En els orígens de la Catalunya pobra: règim agrari i comercialització rural a la Segarra d'Antic Règim", a *Terra, treball i propietat...*, pp. 302-320.
- (1986a), "La utilització del censal a la Segarra del set-cents: crèdit rural i explotació usurària", *Recerques*, 18: 47-71.
- TELLO, Enric (1986b), "Propietat agrària i percepció de rendes, El paper de l'endeutament en la distribució social de les terres (Cervera, 1744-45)", *Estudis d'Història Agrària*, 6: 57-99.
- (1987), "Pagesos, menestrals i rendistes. Cervera i la Segarra en l'arrencada industrial catalana (1702-1861)". Tesi doctoral, col·lecció "Tesis Doctorals Microfitxades", 152. Universitat de Barcelona.
- (1990), "Vendre per pagar. La comercialització forçada a l'Urgell i a la Segarra al final del segle XVIII", *Recerques*, 23: 141-159.
- (1995), *Cervera i la Segarra al segle XVIII: en els orígens d'una Catalunya pobra, 1700-1860*. Lleida: Pagès editors.
- (2001), "El fin del crédito hipotecario censalista: ¿una agonía demasiado larga? (1705-1861)", *Áreas*, 21: 63-93.
- (2010), "The First Globalization and the aftermath of the WWII: Two socio-ecological turning points in European and North American Agricultural Systems", *Second Workshop of Agricultural Systems*, Barcelona, 27-29 de maig de 2010, taula 7, p. 18.
- TELLO, Enric, i GARRABOU, Ramon (2002), "Salario como coste, salario como ingreso: el precio de los jornales agrícolas en la Cataluña contemporánea, 1727-1930", MARTÍNEZ CARRIÓN, José Miguel (coord.) (2002), *El nivel de vida en la España rural, siglos XVIII-XX*, pp. 113-182. Alacant: Universitat d'Alacant.
- Tennessee Department of Agriculture (1901), *Biennial Report of the Commissioner of Agriculture 1899-1900*. Thomas H. Paine, Commissioner, Nashville.
- THIRSK, Joan (ed.) (1990), *The Agrarian History of England and Wales*, Cambridge: Cambridge U. P., 5 vols.
- TOLL I VILAPLANA, Hermenegild (2005), *L'ensenyament agrari a Lleida: Escrits i Memòries de Hermenegild Toll i Vilaplana*. Lleida: ETSEA.
- TURULL I RUBINAT, Max *et al.* (1991), *Llibre de privilegis de Cervera, 1182-1456*. Barcelona-Lleida: Fundació Noguera-Pagès editors.
- TXAIÀNOV, Aleksandr V. (1974, reedició): *La organización de la unidad económica campesina*. Buenos Aires: Nueva Visión.
- VARELA I SERRA, Josep (1991), *Segones converses a Lleida*. Lleida: Pagès editors.
- VICEDO-RIUS, Enric (1980, inèdit), *L'àrea econòmica de Mollerussa i l'ordenament del territori català*.
<<http://web.udl.es/usuarios/c4083907/Area%20economica%20de%20Mollerussa.pdf>>
- (1982), "Propietat, accés a la terra i distribució dels ingressos a la Lleida del segle XVIII", *Recerques. Història. Economia. Cultura*, 12, pp. 57-90.
- (1983a), "El preu dels cereals durant el segle XVIII en un mercat de l'interior: l'Almodí de Lleida", *I Col·loqui d'Història Agrària*, pp. 327-345. València: Institució Alfons el Magnànim.

- VICEDO-RIUS, Enric (1983b), "Els preus dels cereals al mercat de Lleida durant la primera meitat del segle XIX", *Recerques*, 14: 167-176.
- (1984): "La qüestió ramadera a l'Urgell i al Segrià", *Actes del I Congrés d'Història Moderna de Catalunya*, 1, pp. 351-359. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- (1986), "Propietat i renda senyorial a les terres de Lleida en el marc del procés de creixement agrari (segle XVIII)", *Terra, treball i propietat*. Barcelona: Crítica.
- (1987), *Producció, propietat i renda a les terres de Lleida (segle XVIII)*, memòria de doctorat, Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
https://fundaciobofill.cat/uploads/docs/9/z/sl/4/8/p/y/9/r/e0125_1_0.pdf
https://fundaciobofill.cat/uploads/docs/n/o/l/5/g/z/i/3/2/e0125_2.pdf
- (1991a), *Les terres de Lleida i el desenvolupament català del set-cents. Producció, propietat i renda*. Barcelona: Crítica.
- (1991b): "Notes sobre la integració de l'agricultura de les terres de Lleida en el procés de desenvolupament capitalista", *Recerques*, 24, pp. 159-177.
- (1993a), "La conflictividad en las Terres de Lleida en el siglo XVIII. La respuesta campesina a la detracción señorial y la lucha por el acceso a los recursos", *Areas (Estructura agraria y conflictividad)*, 15: 99-111.
- (1993b), "Producció, intercanvis i transformacions socials a les terres de Lleida (XVIII-XIX)", *La Regió agrària de Lleida*, Pagès editors-Universitat de Lleida, pp. 39-70.
- (1993c), "Las condiciones de reproducción de la unidad familiar campesina en la Cataluña Nueva: las «terres de Lleida»", *Noticiario de Historia Agraria*, 5, pp. 43-66.
- (1997a), *Pagesos i hortolans. L'evolució de l'horta de Lleida abans de la fruita*. Lleida: Ajuntament.
- (1997b), "Emfiteutes, arrendataris, parcers i cultivadors amb llicència. La contractació agrària a les planes occidentals catalanes, 1760-1860", *Estudis d'Història Agrària*, 11: 109-129.
- (1999a), "Crisis de las solidaridades tradicionales y nuevas formas de asociación y resistencia campesina en la Cataluña occidental (1750-1920)", *Historia Agraria*, 18: 201-223.
- (1999b), "La petita empresa agrícola a Catalunya. Estructura i dinàmica històrica a la Catalunya occidental (1850-1930)" a VICEDO-RIUS, Enric (ed.) (1999), *Empreses i institucions econòmiques contemporànies a les terres de Lleida, 1850-1990*, Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.
- (2000), "La comunitat central de regants del Canal de Pinyana i Sèquia de Fontanet: noves institucions i vells conflictes en els recs del segrià (anys cinquanta del segle XX)", a VICEDO, Enric (ed.) (2000), *Terra, aigua, societat i conflicte a la Catalunya Occidental*, pp. 215-237. Lleida: Pagès editors.
- (2004a), "Les xarxes econòmiques i l'estructuració del territori català occidental al segle XVIII", VICEDO-RIUS, Enric (ed.) (2004), *Medi, territori i història. Les transformacions territorials en el món rural català occidental*, pp. 189-208. Lleida: Pagès editors.
- (2004b), "La National Grange, el moviment granger i el desenvolupament del *cooperative marketing* als Estats Units (1860-1914)", *Estudis d'Història Agrària - Homenatge al Dr. Emili Giralt*, 17: 957-974.

- VICEDO-RIUS, Enric (2006a), *Enric d'Hostalric i Colomer*, Col·lecció Cooperativistes Catalans, 6. Valls: Cossetània edicions.
- (2006b), “El món pagès”, GARRABOU, Ramon (coord.) i GIRALT, Emili (dir.), *Història agrària dels Països Catalans*, vol. 4, Barcelona: Fundació Catalana per a la Recerca. Universitats, pp. 465-504.
- (2008a), “Mercado y precios. El almudí de Lérida, 1700-1833”. *Historia Agraria*, 45: 53-88.
- (ed.) (2008b), *Memòries d'un mestre d'obres lleidatà. Pau Aguiló Duró, 1869-1940*. Lleida: Empresa Municipal d'Urbanisme-Ajuntament de Lleida.
- (2009a), “Dolors Creus Casanovas (Cervera, 1881 – Tàrraga, 1954). L'inici d'una gran empresa”, *Lleida és femení*, pp. 77-83. Lleida: Alfa.
- (2009b), “La colonització rural a la Catalunya occidental. Almacelles, 1750-1830”, *Jornades Internacionals d'Urbanisme i Arquitectura de la Il·lustració*, pp. 17-30. Almacelles-Lleida: Ajuntament d'Almacelles-Pagès editors. Organitzades per l'Ajuntament d'Almacelles, la Diputació de Lleida i el Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Demarcació de Lleida.
- (2009c), “Les terres del Capítol i dels Beneficiats de la Catedral de Lleida als segles XIX i XX”, *Temps de llums i ombres. Temps d'esperança. L'època contemporània. Del segle XIX fins als nostres dies. Arrels Cristianes*, vol. IV, pp. 305-314. Lleida: Pagès editors - Bisbat de Lleida.
- (2015a), “Melcior Guàrdia, Mas Dordal i el projecte d'irrigació del terme municipal d'Almacelles al darrer terç del segle XVIII”. *Territori i Societat*, VII: 127-153.
- (2015b), *Pagesia, accés a la terra i desenvolupament històric. Els latifundis eclesiàstics a la Catalunya occidental plana (XVII-XX)*. Lleida: Pagès editors.
- (2015c), “Riegos históricos y riegos contemporáneos en la Cataluña occidental llana. El agua y el desarrollo económico y cultural”, *Historia Caribe*, 26: 19-52.
- (2016), “La recuperació agrària a Lleida i la seva àrea, 1670-1706”, *Recerques*, 71: 59-94.
- (2017), *Pagesia, aigua i institucions. El Canal de Pinyana*. Lleida: Comunitat General de Regants del Canal de Pinyana - Pagès editors.
- (2018a), “L'horta de Lleida en les conjuntures centrals del segle XVIII. Especialització, mercat i noves institucions (1735-1760)”, dins *Recs històrics: Pagesia, història i patrimoni*, Lleida: IEI, pp. 263-283.
- (2018b), “Institucions socials i polítiques i l'educació al món rural. De la crisi finisecular a la crisi de l'agricultura familiar (1870-1940/50)”, dins LLEVOT, Núria, i SANUY, Jaume (eds.), *Educació i desenvolupament rural als segles XIX-XX-XXI*, pp. 15-47. Lleida: Universitat de Lleida.
- (2020), “Agricultura, propietat i pluriactivitat”, ARNABAT, Ramon (ed.) (2020), *Els orígens de l'època contemporània. Balanç historiogràfic des dels estudis locals. Homenatge a Josep Fontana*, pp. 69-90. Catarroja: Editorial Afers.
- (ed.) (1999), *Empreses i institucions econòmiques contemporànies a les terres de Lleida, 1850-1990*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.

- VICEDO, Enric, BOIXADERA, Jaume i OLARIETA, José Ramon (1999): "Sistema hidráulico, organización de los riegos y usos del agua en la huerta de Lleida (1830-1950)", GARRABOU, Ramon, i NAREDO, José Manuel (eds.) (1999), *El agua en los sistemas agrarios*, Madrid: Argenteria/Visor distribuciones, pp. 225-254.
- VICEDO, Enric, AZNAR, Laura i FERRERES, Abel (1999), "Empreses, empresaris i tècnics en una època de canvi (1880-1936)". Treball inèdit, que gaudí d'un ajut competitiu de l'Institut d'Estudis Ilerdencs, 1998-1999.
- VICEDO-RIUS, Enric *et al.* (2013), *Les etapes de la construcció del territori a Catalunya. Torrefarrera i la Catalunya occidental, segles VII a XX. Una proposta metodològica*. Torrefarrera: Ajuntament.
- VICEDO-RIUS, Enric, i ALDOMÀ, Ignasi (2014), "Las actividades industriales y de servicios mediante el uso de las aguas de los canales de Pinyana y de Urgell y de la acequia de Fontanet", comunicació/pòster presentat al *Congress on Industrial and Agricultural Canals*. Publicat a PORTA i CASANELLAS, Jaume (ed.); *Book of the Congress on Industrial and Agricultural Canals*, Lleida: Fundació Universitat de Lleida, pp. 470-473.
- VICEDO, Enric i SOLDEVILA, Jordi (2015), *Els moviments socials contemporanis. Treball, solidaritat i lluita a les terres de Lleida*, Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs - Pagès editors. *Vida Lleidatana*.
- VILA, Pau (1925), *Aspectes geogràfics de Catalunya. Selecció d'escrits de geografia de Pau Vila*. Barcelona: Curial (reedició).
- VILA, Marc-Aureli (1980), *Compendi de Geografia de Catalunya*, Barcelona: Curial.
- VILALTA, María José (1990), *Balaguer a la Catalunya moderna: Creixement econòmic i estabilitat social, segles XVII i XVIII*. Lleida: Pagès editors.
- (2015), "El mercat de Balaguer a l'època Moderna (segles XV-XVIII)", SABATÉ, Flocel (ed.), *El mercat de Balaguer. Una cruïlla*, pp. 213-232. Lleida/Balaguer: Diputació de Lleida-Universitat de Lleida/Ajuntament de Balaguer.
- (2017), "Micromovilidad sin fronteras. Movimientos de población entre Aragón y Cataluña en época Moderna (siglos XVI-XVIII)", LORENTE, M., y SABIO, A. (eds.) (2017), *Vecindad y frontera. Los vínculos históricos entre Aragón y Cataluña (siglos XVIII-XX)*, pp. 70-85. Saragossa: Diputación de Zaragoza, Institución Fernando el Católico, Gobierno de Aragón.
- VILAR, Pierre (1966), *Catalunya dins l'Espanya Moderna*, vol. 3. Barcelona: Edicions 62.
- (1968; 1986), *Catalunya dins l'Espanya Moderna*, vol. 4. Barcelona: Edicions 62.
- (1973), "L'explotació agrícola d'una propietat a l'horta de Tàrraga", *Assaigs sobre la Catalunya del segle XVIII*, pp. 11-42. Barcelona: Curial.
- (1974), "La Catalunya industrial: reflexions sobre una arrencada i sobre un destí", *Recerques*, 3, pp. 7-22.
- (1983), "Historia de los precios. Historia general", *Crecimiento y desarrollo*, pp. 163-185. Barcelona: Ariel.
- (1990), *Manual de la Companyia Nova de Gibraltar*. Traducció catalana. Reus: Centre de Lectura.

- VRIES, Jan de (1979a), *La urbanización de Europa (1500-1800)*. Barcelona: Crítica.
- (1979b), *La economía de Europa en un período de crisis, 1600-1750*. Madrid: Càtedra.
- WALLERSTEIN, Immanuel (1979), *El Moderno sistema mundial I. La Agricultura capitalista y los orígenes de la economía-mundo europea en el siglo XVI*. Madrid: Siglo XXI.
- (1984), *El moderno sistema mundial II. El mercantilismo y la consolidación de la economía-mundo europea, 1600-1750*. Madrid: Siglo XXI.
- (1998), *El moderno sistema mundial III. La segunda era de gran expansión de la economía-mundo capitalista, 1730-1850*. Madrid: Siglo XXI.
- (2016), *El moderno sistema mundial IV: El liberalismo centrista triunfante, 1789-1914*. Madrid: Siglo XXI.
- YOUNG, Arthur (1787), *Viatge a Catalunya – 1787. Un anglès a Catalunya en el segle XVIII*, Edició a cura de R. Boixareu. Esplugues, 1970.
- ZULUETA GOMIS, José (1908), *Canales de Riego*, Manuales Soler XXXIX. Barcelona: Sucesores de Manuel Soler Editores.